ROK VIII
WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
№ 22
WARSZAWA, DNIA 15 LISTOPADA 1933 R.

PROJEKT AKCYZY OD SODY

Spośród kilku projektów nowych podatków pośrednich, na szczególną uwagę zasługuje projekt akcyzy od sody, jako bezpośrednio związany z całą wytwórczością chemiczną. Należy bowiem stwierdzić, że niema takiej gałęzi przemysłu chemicznego, nieorganicznego lub organicznego, gdzieby soda nie była używana bądź w charakterze surowca, bądź niezbędnego materjału pomocniczego. Dlatego też projektami akcyzowemi jesteśmy w najwyższym stopniu zaniepokojeni i daliśmy wyraz naszej opinji, przeciwnej zdecydowanie projektowanemu obciążeniu sody, w licznych memorjałach, przedstawionych Rządowi. Opinja przemysłu chemicznego została też w całej rozciągłości potwierdzona przez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych, oraz przez Izbę Warszawską, która na uroczystem posiedzeniu, zwołanem z okazji 5-ciolecia istnienia Izby Warszawskiej, przyjęła dnia 9 listopada r. b. następujący wniosek:

Plenarne zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, zważywszy że projekt wprowadzenia podatku od sody:

1) znacznie obciążyłby surowiec, jakim jest soda, powszechnie stosowany w przemyśle chemicznym i innych,

2) spowodowałby duże podrożenie kosztów produkcji przemysłu przetwórczego, zwyżkę cen i dalszą rozpiętość pomiędzy cenami artykułów przemysłowych i rolnych,

3) nie przyniósłby spodziewanych dochodów Skarbowi Państwa, wobec możliwości zastąpienia sody innemi artykułami, a nawet całkowitego zaniechania używania sody,

4) spowodowałby uprzywilejowanie tych przedsiębiorstw przemysłowych, które znajdując się na polskiem terytorjum celnem — nie opłacałyby akcyzy na sodę:

wypowiada się przeciw opodatkowaniu sody, jako sprzecznego z zasadą nieopodatkowywania surowców.

To stanowisko Izby Warszawskiej i Związku Izb utwierdza nas w przekonaniu, że projekt akcyzy od sody jest nietylko sprzeczny z najistotniejszemi interesami i możliwościami rozwojowemi całego polskiego przemysłu chemicznego, lecz ponadto jest niezgodny z ideologją gospodarczą, reprezentowaną przez oficjalne przedstawicielstwo całego polskiego przemysłu i handlu.

Sprawą akcyzy od sody zajęły się ponadto liczne rzesze jej konsumentów. Tak np.: walne zgromadzenie członków Rady Nadzorczej i Zarządu Centralnego Związku Przemysłu Mydlarskiego, reprezentując 14 związków regjonalnych i stanowiąc zrzeszenie zawodowe całego przemysłu mydlarskiego w Polsce, wypowiedziało się stanowczo dn. 5 listopada r. b. — drogą przyjęcia odpowiedniej uchwały — przeciw projektowi Ustawy o opodatkowaniu sody. Kraj nasz stoi na jednem z ostatnich miejsc, jeśli chodzi o konsumcję mydła na głowę ludności; daliśmy się już wyprzedzić Rumunji i Czechosłowacji. Jakiekolwiek podwyższenie ceny mydła byłoby bezsprzeczną konsekwencją wprowadzenia akcyzy na sodę, powodując zmniejszenie konsumcji mydła w Polsce, a więc dalsze pogorszenie stanu higjenicznego ludności miejskiej, zwłaszcza zaś wiejskiej.

Projektowane stawki podatkowe są niesłychanie wysokie. Wynosić mają: 8 zł. od 100 kg sody amonjakalnej, co stanowi 30,2% wartości towaru; 12 zł. od 100 kg sody kaustycznej — 20% wartości towaru; 4 zł. od 100 kg sody krystaliczej — 28,2% wartości towaru; 30 zł. od 100 kg kwaśnego węglanu sodowego — 92,9% wartości towaru.

Jest rzeczą oczywistą, że tak znaczne podwyższenie ceny sody, stanowiącej jeden z najważniejszych fundamentów, na których opiera się gmach wytwórczości chemicznej — fundament ten zarysować musi. W imię wyższej użyteczości przemysłu chemicznego i jego dalszego rozwoju — z całą stanowczością przeciwstawiamy się pomysłom obciążenia zasadniczego surowca jakiemikolwiek opłatami.

Nie jesteśmy przecież w takiej sytuacji fiskalnej, którąby wymagała zdobywania niewielkiej sumy, płynącej z akcyzy na sodę, za cenę wstrząsu całego przemysłu chemicznego!

SUROWCE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Niektóre doniosłe surowce, niezbędne w przemyśle chemicznym, jak np. piryt, siarka i t. d. musiały być sprowadzane do kraju z zagranicy, wobec ich braku w Polsce. Ta konieczność importu jest dość dotkliwym czynnikiem naszej produkcji, uzależniając pewne gałęzie przemysłu od źródeł zagranicznych i przyczyniając się do osłabienia polskiego bilansu handlowego.

Można z zadowoleniem stwierdzić, że poszukiwania geologiczne ostatnich czasów przyniosły szereg odkryć, które zapewne pozwolą w bliższej lub dalszej przyszłości obejść się bez przywozu wspomnianych surowców z zagranicy.

Poważną rolę w przemyśle chemicznym gra siarka, stosowana do fabrykacji ultramaryny, siarczku węgla, siarczynów, prochu, wyrobów gumowych, zapałek, barwników siarkowych i t. p.

Na ziemiach polskich istniały przed wojną kopalnie siarki w Czarkowej (Kieleckie) i w Swoszowicach (Krakowskie), jednak eksploatowane były raczej gniazda siarki w złożach gipsowych. Sczasem — kopalnie te zostały zaniechane, a przemysł polski przerabiał siarkę amerykańską lub sycylijską. Obecnie — badania geologiczne, przeprowadzone w Posądzy (pow. Miechowski) wykazały rozległe pokłady siarki. Zdaniem kół fachowych pokłady te są tak duże, iż będzie można uruchomić kopalnię siarki z gwarancją opłacalności poczynionych inwestycyj.

Zasadniczy przewrót następuje w zakresie zaopatrzenia kraju w piryty, które doniedawna, do fabrykacji kwasu siarkowego, trzeba było sprowadzać z Hiszpanji, Norwegji lub Włoch. Odkryte pod Skarżyskiem obszerne pokłady pozwolą zupełnie uniezależnić się od zagranicy, gdyż piryty krajowe odznaczają się znakomitą jakością: zawierają ok. 52% siarki, są zupełnie pozbawione arsenu, mają zaledwie ślady ołowiu i cynku. Dość dogodne warunki komunikacyjne krajowej kopalni umożliwiają dostarczanie pirytów po cenach, wykluczających zagraniczną konkurencję.

Kaolin — stosowany w przemyśle chemicznym do fabrykacji siarczanu glinu i ultramaryny (znacznie większe ilości używa przemysł ceramiczny i papierniczy) musiał być sprowadzany z Czechosłowacji lub Anglji. Oddawna znane pokłady kaolinu na Wołyniu nie były prawie wyzyskane, głównie z powodu braku kosztownych urządzeń do szlamowania. Teraz jednak sprawa spożytkowania kaolinu wołyńskiego wkracza na lepsze tory. Dodatnim czynnikiem postępu w tej dziedzinie jest sąsiedztwo pokładów kaolinu z terenami, zawierającemi kwarcyty, szpat, mikę i jasny granit w wysokim gatunku. Jednoczesna eksploatacja tych wszystkich bogactw mineralnych pozwoli zapewne na stworzenie odpowiednich środków komunikacji, które są kardynalnym warunkiem powodzenia.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Przemysł chemiczny należy do tych działów wytwórczości, gdzie inicjatywa produkcyjna nie załamała się bynajmniej pod wpływem kryzysu. Przeciwnie, nieustannie obserwować można postęp zarówno w zakresie polepszenia jakości wytwarzanych towarów i poszerzania skali gatunków, jak w dziedzinie podejmowania nowych działów fabrykacyjnych. Przyczyny tego zjawiska należy szukać z jednej strony w niesłabnącej inicjatywie i pomysłowości naszego przemysłu, z drugiej strony w nieustannych zapytaniach odbiorców, którzy—uciekając od źródeł niemieckich — szukają pokrycia swego zapotrzebowania przedewszystkiem w kraju. Współpraca Związku z organizacjami kupieckiemi daje też na tem polu dobre wyniki. Zapytywani o możliwości nabycia w kraju artykułów dotychczas importowanych, jesteśmy poinformowani o zapotrzebowaniu rynku na artykuły w kraju niewytwarzane. Skolei informacje te przekazywane są przemysłom interesującym się nowemi działami wytwórczości chemicznej i stanowią cenny materjał rzeczowy.

W ciągu ostatnich tygodni podjęto następujące nowe działy produkcji. Fabryka płyt, błon i papierów fotograficznych „Alfa" w Bydgoszczy — po wypuszczeniu na rynek błon amatorskich wszelkiego rodzaju — przystąpiła dn. 1 listopada r. b. do produkcji błon rentgenowskich. Dzięki intensywnym przedwstępnym zabiegom celem ustalenia pierwszorzędnej jakości błon, stanowią one materjał, nieustępujący w niczem znanym fabrykatom zagranicznym. Pomimo znacznych kosztów, związanych z poprzedniemi studjami i obecną produkcją — cena polskich błon rentgenowskich jest niższa, niż ceny artykułów zagranicznych.

Sp. Akc. „Terebenthen" przystąpiła przed niedawnym czasem do fabrykacji sadzy. Jak wiadomo — produkcja sadzy w Polsce dotychczas prawie nie istniała. Zaledwie kilka drobnych wytwórni fabrykowało sadze niskich gatunków. Znaczne ilości sadzy sprowadzane są z zagranicy. Aczkolwiek całe zapotrzebowanie polskie nie może być pokryte produkcją krajową, to jednak podjęcie odpowiedniej wytwórczości przez „Terebenthen" stanowi poważny krok naprzód w kierunku dalszego rozwoju przemysłu chemicznego.

Jedno z przedsiębiorstw związkowych zakończyło studja nad produkcją w skali przemysłowej kwasu chromowego, sprowadzanego dotychczas z zagranicy. Kwas chromowy ma duże zastosowanie w przemyśle metalowym, zapotrzebowanie zaś jest coraz znaczniejsze. W najbliższym czasie kwas chromowy wypuszczony będzie na rynek w ilościach, pokrywających zapotrzebowanie wewnętrzne.

Wreszcie Fabryka Sztucznego Jedwabiu „Chodaków" prosi nas o podanie do wiadomości, że produkuje sól glauberską krystaliczną i ma na zbyciu znaczniejsze ilości tego artykułu.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 84 z dn. 29 października r. b. ukazało się pod poz. 610 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 października 1933 o prawie celnem.

Rozporządzenie to jest bardzo istotne dla całokształtu stosunków celnych. Z dniem 29 października r. 1934 tracą bowiem moc obowiązującą przepisy, które regulowały sprawy, objęte obecnem prawem celnem. Rok czasu od chwili ogłoszenia do wejścia w życie Rozporządzenia pozostawiony jest, celem dokładnego zapoznania się z nowemi normami prawnemi, co jest szczególnie zalecone tym wszystkim, którzy mają do czynienia z cleniem towarów.

Prawo celne zakreśla ustrój celny, zasadnicze postanowienia w zakresie ceł, podstawy dotyczące zwolnień od cła i ulg celnych, ruch osobowy i towarowy przez granicę celną, postępowanie celne, szczegółowe przepisy przewozowo-celne, reguluje sprawy uiszczania należności celnych, sprzedaży towarów, środków prawnych i t. d.

Z punktu widzenia ochrony celnej przemysłu krajowego na uwagę zasługuje przepis, ustalający wysokość opłat manipulacyjnych. Mianowicie, opłaty te nie mogą przekraczać 10% sumy przypadającego cła, opłaty dodatkowe — 5% sumy przypadającego cła. Bardzo istotny jest przepis, dotyczący ceł odwetowych i dodatkowych. Mianowicie, Rada Ministrów może w drodze Rozporządzenia nakładać cła odwetowe na towary pochodzenia z krajów, w których polskie towary traktowane są gorzej niż towary z innych krajów. Również w drodze Rozporządzenia Rady Ministrów nałożyć można cło dodatkowe na towary, pochodzące z państw o zdeprecjonowanej walucie oraz z państw, które stosowaniem w jakiejkolwiek formie dopłat przy wywozie — lub też innemi sposobami — podtrzymują konkurencję gospodarczą szkodliwą dla wytwórczości krajowej.

W Dz. Ust. Nr. 85 z dn. 30 października 1933 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 28 października 1933 o zmianie taryfy celnej przywozowej.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia, które weszło w życie dn. 30 października r. b., zostały zniesione stawki celne na następujące artykuły, bezpośrednio interesujące przemysł chemiczny:

Z poz. 24. Nasiona soyowe, sprowadzane do przerobu fabrycznego, opłacać będą (wg. kolumny II) za pozwol. Min. Skarbu zł. 2 od 100 kg, zamiast dotychczasowego przywozu bezcłowego.

W poz. 161 uchylony został podział minerałów zawierających bor na: boraks surowy (ze stawką zł. 10) i inne minerały (bez cła); pozostała ogólna nomenklatura: „minerały zawierające bor — bez cła".

W poz. 211, obejmującej oleje roślinne stałe przy 15°C, zmieniona została zasada skażania, zawartości wolnych kwasów tłuszczowych, oraz wprowadzono ulgę taryfową na oleje do celów przemysłowych. Zamiast więc dawnego brzmienia poz. 211:

Oleje roślinne stałe przy 15°C, oprócz osobno wymienionych, o zawartości wolnych kwasów tłuszczowych:

1) 2% i wyżej:		
a) skażone oraz zawierające 10% i wyżej wolnych kwasów tłuszczowych . . .	zł. 12.50	i zł. 10.—
b) nieskażone	zł. 31.—	i zł. 25.—
2) Poniżej 2% . . .	zł. 125.—	i zł. 100.—

obecne brzmienie jest następujące:

1) 2½% i wyżej . .	zł. 62.—	i zł. 50.—
Uwaga: Oleje wymienione w p. 1 nin. poz., sprowadzane dla celów przemysłowych za poz. Min. Skarbu	zł. 12.—	i zł. 10.—
2) Poniżej 2½% . .	zł. 125.—	i zł. 10.—

Z poz. 212 wydzielono olej sezamowy ze stawką zł. 250 i zł. 200, pozostałe oleje podzielono na skażone i nieskażone (zgodnie z dotychczasowem brzmieniem taryfy). Ponadto podwyższono zawartość wolnych kwasów tłuszczowych z 2 do 2½% w olejach roślinnych przeznaczonych do rafinowania.

W poz. 216, zawierającej tran rybi, wprowadzono podział na tran o zawartości wolnych kwasów tłuszczowych powyżej i poniżej 2½%, ten ostatni rozdzielono na trany mętne ze stawką zł. 30 i 37 oraz inne ze stawką zł. 78 i 97.

W poz. 222, obejmującej wszelkie tłuszcze zestalone, podwyższono zawartość wolnych kwasów tłuszczowych z 2% do 2½%, oraz wprowadzono podział zależnie od punktu krzepnięcia: powyżej oraz poniżej 38°C.

Wszystkie zmiany, dotyczące działu tłuszczowego, odpowiadają nomenklaturze i stawkom, obowiązującym do dnia 11 października r. b. Mianowicie, już po ogłoszeniu nowej taryfy celnej, stawki starej taryfy zostały zmienione w inny nieco sposób, niż to przewidywała nowa taryfa. Obecne zmiany są więc zaktualizowaniem tekstu nowej taryfy celnej.

W poz. 299, obejmującej związki sodowe, wprowadzono stawkę celną zł. 30 (t. j. obowiązującą do dn. 11 października r. b.) zamiast zł. 9 na azotyn sodowy. Ponadto wprowadzono podchloryn sodowy do nomenklatury celnej, ze stawką zł. 24, odpowiadającą dawnej stawce celnej.

Wreszcie sprostowano pewne drobne błędy nomenklaturowe, jakie wkradły się do oficjalnego tekstu taryfy celnej.

Omówienie innych Rozporządzeń, które ukazały się ostatnio, odkładamy z powodu braku miejsca do następnego numeru „Wiadomości".

W poprzednim numerze „Wiadomości" wkradł się błąd do informacji o Rozporządzeniu co do stosowania ulgi celnej na oleje roślinne. Mianowicie, ulga ta wynosi 50%, nie zaś 30% — jak wydrukowano.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,54 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,69 „
Azotan amonu	100 „
Azotyn sodowy	120 „
Benzol handlowy 90%	92 „
„ czysty	104 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	30 „
Chlorek wapna bielący	30,6 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1,800 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	220 „
* „ techniczna 85/88%	160 „
* Karbid granulowany	70 „
Karbid drobny za % kg.	66 „
Karbolineum	29,75 „
Klej kostny	230 „
Klej skórny biały	220 „
Krezol czysty	128 „
Kwas azotowy tech.czysty za 100% HNO_3	93 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	6,00 „
„ solny 19°/21° Bé	12,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 zł.
„ rogowa 13/14%N	40 „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	120 „
„ ołowiu	215 „
Oleina	175 „
Oleum 20%	19,24 „
Olej lniany	115 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	8,00 „
Smoła preparowana	16,50 „
Saletra potasowa	130 „
* Saletra sodowa przem. zwyczajna	65 „
* Saletra sodowa przem. raz rafinowana	90 „
Saletra sodowa podwójnie rafinowana	100 „
Siarczan amonu	27,60 „
* Siarczan miedzi	65—75 „
* Siarczek sodu 60/62%	60 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska krystaliczna	7,00 „
Stearyna	155 „
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10,72 „
Toluol czysty	115 „
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. +25% NH_3	60 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIA MAKSIMUM WYGODY OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Henryków pod Warszawą. Tel. II podm Jabłonna 5. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 5.91-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„FR. KARPIŃSKI SPÓŁKA AKCYJNA", Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 206-80.
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW" Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa. Mazowiecka 7, 5.84-30

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11